

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

כיצד מתמודדים עם תלונת שווא?

בשנים האחרונות הולכת וגוברת תופעת תלונות השווא בישראל. התופעה בעיקר באה לידי ביטוי בתחום המשפחה, בין אם בתחילת הליכי גירושין או בעיצומם כשהעוינות בתא המשפחתי גוברת. הגשת תלונת שווא במשטרה נעשית לא פעם מתוך רצון לנקמה בגבר או בכדי להשיג יתרון בהליכים משפטיים נגדו. תלונה של אישה על בעלה, בין אם מדובר על תקיפה, אלימות או אימים, גוררת הרחקה מבית המגורים ואף מעצר במקרים קיצוניים. ההרחקה שנעשית כמעט באופן אוטומטי, היא תוצאה של חוסר במשאבים ו/או כלים של המשטרה, לבחון את אמינות התלונה ומהצד השני של המטבע - לא לקחת סיכון שיתבצע מעשה קיצוני בידי החשוד. הדבר כאמור מקנה למתלוננת כוח ונשים רבות מנצלות זאת לטובתן. עו"ד אסף דוק מסביר על התופעה המדאיגה והכלים העומדים בידי אלו שנפלו קורבן לתלונת שווא.

עלייה בתלונות השווא: פועל יוצא של מאבק בתופעת האלימות במשפחה

בשנים האחרונות, המחוקק פעל בכדי למגר ולצמצם את תופעת האלימות במשפחה שגבתה קרבנות רבים. כפועל יוצא של ההליך, כמה מסעיפי החוק שוננו, נוהלי החקירות במשטרה רועננו, נקבעו עונשי מאסר מינימליים והאפשרות למתן צווי הגנה כנגד בעלים שנחשדו באלימות התרחבה. בחלק מהמקרים, הללו מנוצלים בידי נשים אשר מגישות תלונות שווא על בני זוג משום שהן רואות בהליכים הפליליים אסטרטגיה שמטרתה לסייע להן לנצח ב"מלחמה" כנגדם.

במידה ונפלת קורבן לתלונת שווא הדבר הראשון שעליך לעשות הוא לנסות לאסוף כמה שיותר ראיות להוכחתה, ועדיף שיהיו אלה ראיות חזקות ומוצקות ככל האפשר. לדוגמה, ניתן לפנות למשרד חקירות פרטי על מנת לבצע צילומים ומעקב, ניתן להקליט שיחות או אפילו להתקין מצלמות אבטחה, ויש לשמור מסמכים מסוגים שונים המוכיחים את חפותך. עם ראיות אלו עליך לגשת למשטרה ולהגיש תלונה בגין מסירת ידיעה כוזבת כפי שיתואר להלן.

אילו מנגנוני הרתעה קיימים במקרים של תלונות שווא?

לרשותו של הנפגע עומדת הזכות, בכל עת ובלי קשר להליכים הפליליים, לתבוע את המתלונן בגין הוצאת לשון הרע, הזכות לשם טוב ונזקים מוחשיים נוספים שנגרמו לו כתוצאה מתלונת השווא כמו לדוגמה הפסד ימי עבודה כי התייצב למעצר או לחקירה, הוצאות בכדי להוכיח את חפותו ועוד.

במקרים של תלונות שווא המחוקק יצר מנגנוני הרתעה הבאים לידי ביטוי בעבירות הבאות:

עבירת מסירת ידיעה כוזבת - בשלבים שונים של ההליך הפלילי מוסרים אנשים מידע בעל פה ובכתב לגורמים שונים בעלי תפקידים, כגון שוטרים, פרקליטי תביעה, שופטים וועדות חקירה. על מנת להגן על האמת, ההגנות והצדק בהליך זה דאג המחוקק למספר סעיפים העוסקים בעבירות של מסירת מידע כוזב. אחת מהן מצויה בסעיף 243 לחוק, ועוסקת במסירת ידיעה כוזבת לשוטרים או לגורמים המוסמכים להגיש תביעה פלילית. המוסר לשוטר או למי שמוסמך להגיש תביעה פלילית, ידיעה על עבירה כשהוא יודע שהידיעה כוזבת, דינו - **מאסר 3 שנים**, ואם העבירה היא פשע - **מאסר 5 שנים**.

עבירת הדחה בחקירה - סעיף 245 לחוק העונשין, עוסק בעבירת הדחה בחקירה וקובע כי המניע אדם, או מנסה להניעו, שבחקירה על פי דין לא ימסור הודעה או ימסור הודעת שקר, או יחזור בו מהודעה שמסר, דינו - **5 שנות מאסר**. במידה ואותו אדם

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

עושה זאת בדרך של מרמה, הטעיה, כוח, אימים, הפחדה, מתן טובת הנאה או כל אמצעי פסול אחר, העונש מזנק לעד **7 שנות מאסר**.

עבירת עדות שקר - עבירת עדות שקר היא מצב בו אדם מוסר גרסה שיקרית לבית המשפט בכל צורה ואופן, לרבות בדרך של עדות בעל-פה, עדות בכתב, עדות בתצהיר או עדות בהתנהגות. אדם המעיד בהליך שיפוטי, ביועין, עדות כוזבת בדבר מהותי לגבי שאלה הנדונה באותו הליך, הרי זו עדות שקר, ודינו - עד **7 שנות מאסר**. אם עשה כן בעד טובת הנאה, דינו - עד **9 שנות מאסר**.

תלונות שווא בעבירות מין: מתוך אינטרס של המתלונן/ת

תופעת תלונות השווא רווחת לא רק בתחום המשפחתי אלא גם בתחום עבירות המין. לעיתים התלונות בגין עבירות מין מוגשות למשטרה מטעמים של קידום מטרות אישיות כאלו ואחרות של המתלונן/ת. יחד עם זאת, בית המשפט נמנע מלבטל צו איסור פרסום בדבר שמותיהן של מתלוננות במקרה בו הנאשם זוכה מעבירות מין כלפיהן. נקבע כי הדבר עשוי להרתיע קרבנות עבירות מין מלהעיד. במקרים אלו האינטרס למנוע תלונות שווא אינו בא על הפרק מכיוון שמטרתן של רשויות האכיפה והחוק הוא לעודד נפגעות עבירות מין להתלונן מתוך מטרה להגן על הציבור מפני העבריינים. כמו כן, נקבע כי על בית המשפט להתקין מנגנון שיעודד את המתלוננות להעיד ולהתלונן על עבירות מין, כאשר אחד האמצעים העיקריים יהיה הביטחון כי הגשת תלונה לא תפגע בקרבנות בשום צורה.

פרקליט המדינה נלחם בתופעת תלונות השווא

הנחיה מספר 2.5 שיצאה בחודש מרץ בשנת 2016 מטעם פרקליט המדינה שי ניצן, מבקשת להגביר את האכיפה בעבירות של תלונות שווא כמו גם בעבירות של עדות כוזבת או שקרית בתנאים ובנסיבות המצדיקים זאת. ההנחיה מחדדת את ההבחנה בין מסירת עדות שקרית או סותרת שאינה עולה לכדי עלילה לבין "עלילה". סעיף 9 המופיע בהנחיה קובע כי בכל מקרה בו עולה חשד כי מדובר בעלילת שווא, העניין יטופל בידי המשטרה. במקרים בהם הדברים פחות מובהקים כמו במקרים בהם אדם מסר במשפט או בחקירה אמרה סותרת או שקרית מתוך כוונה להטעות, אך שלא עולה לכדי עלילה, התובע יאזן את כלל האינטרסים ויפנה במידת הצורך את העניין לחקירה. ככל שהאמרה גרמה בפועל נזק או הייתה בעלת פוטנציאל לגרום לכדי נזק חמור בין אם לאדם אחר ובין אם לאינטרס הציבורי, וככל שהאמרה נאמרה במסגרת הליך פלילי בגין עבירות פליליות חמורות, הנטייה להעמיד לדין תגבר. כמו כן, האינטרס הציבורי בהעמדה לדין יגבר ככל שהעד ששינה את הגרסה הוא עובד ציבור שמסר עדות במסגרת תפקידו, או שהוא עד מדינה או שהוא המתלונן בתיק שהביא לפתיחה בחקירה.

מהן מטרותיה של ההנחיה?

ההנחיה שמספרה 2.5 גובשה בכדי להתוות מדיניות תביעה כללית ולקדם שקיפות, אחידות, תקינות מנהלית וודאות. ההנחיה עודכנה ונערכה במסגרת עבודת מטה מקיפה והיא נועדה לסייע לפרקליטים בהתמודדות עם אתגרים מקצועיים בעבודתם השוטפת.

מה ההנחיה קובעת במקרה בו עד חזר מיוזמתו מגרסתו השקרית?

במידה והעד חזר מיוזמתו מגרסתו השקרית ומסר גרסת אמת וכלל שהנזק שנגרם אינו כה חמור, הדבר עשוי להוות שיקול שלא לפתוח בחקירה מתוך אינטרס ציבורי שלא להרתיע עדים מלחזור מגרסתם השקרית.

יש לבחון אם העד חזר מאמרתו השקרית, הוא קרבן לעבירות אלימות ומין ובפרט אם קיים קשר או קירבה מיוחדת בין הנאשם/לחשוד ובין העד. ישנו חשש כי העד עשוי לחזור מאמרתו בשל מניע פסול ו/או זר, בעיקר כשמדובר בעבירות אלימות או

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

עבירות מין בתוך המשפחה ובפרט כשמדובר בקטינים, חסרי ישע או אדם שמצוי ביחסי תלות עם הנאשם או החשוד. יש לבחון במקרים אלו, אם החזרה מהעדות או האמרה אינה נובעת מחשש ממשי, מלחצים, מרגשות אשם, מרצון להשכין בבית שלום, מחוסר כוח נפשי להעיד בבית המשפט וכיוצא באלה.

ההנחיה קובעת כי במקרים של עבירות מין או בעבירות של אלימות במשפחה, לא תיפתח נגד העד חקירה בעקבות הרגישות שבנושאים אלו ואין הוא יועמד לדין בלא אישורו של פרקליט המחוז או משנהו.

האם תפתח חקירה כנגד חשוד או נאשם שמסר אמרה סותרת או כוזבת?

זאת ועוד, נקבע כי נגד חשוד או נאשם התביעה תימנע מלהורות על פתיחת חקירה בגין מסירת אמרה סותרת או כוזבת שנמסרה במשפטו או בחקירתו, כמובן שבנסיבות מיוחדות ניתן לחרוג מכלל זה.

זומנת לחקירה או נעצרת בגין תלונת שווא?

לאור האמור, במידה ונעצרת או זומנת לחקירה בגין תלונת שווא נגדך כדאי שתפנה ללא דיחוי לעורך דין פלילי מקצועי ובעל ניסיון בתחום דנן שיפעל למען חפותך. תלונת השווא עלולה להפוך את חייך מן הקצה אל הקצה ובפרט אם היא מוגשת בגין אלימות במשפחה בידי אשתך, במיוחד אם היא לא בוחלת באמצעים בכדי להשיג את מטרותיה. חשוב שתקדים תרופה למכה ותסתייע בשירות משפטי מקצועי בידי עורך דין פלילי מקצועי. במידה ואתה זקוק לייעוץ משפטי מקצועי בנושא - פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או השאר פרטים ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.